

העליות לארץ ישראל

העלייה הראשונה:

העלייה הראשונה ("עליית האיכרים") הוא כינוי לגל ההגירה [היהודי](#) הציוני הראשון והנרחב [לארץ ישראל](#) בעת החדשה, [ממזרח אירופה](#) ו**מתימן** בין השנים [1882](#) ל-[1903](#)

כלל אוכלוסיית המהגרים היהודים מאירופה, מנתה בעיקר משפחות מסורתיות-דתיות שקיוו לשפר את מצבם הכלכלי, ולמצוא מנוחה ונחלה. אולם, העולים לארץ, בניגוד למהגרים היהודים האחרים, הודרכו בעיקר על ידי הקשר העמוק שחשו לארץ אבותיהם. העולים התפרנסו ברובם ממסחר זעיר ומלאכה אך חלק ניכר מהם פנה לחקלאות. רובם לא היו מאורגנים וחלקם היו מאורגנים במסגרת [חובבי ציון](#). רוב המהגרים היו בני 30-40 ובעלי משפחות מעיירות קטנות. כ-25,000 איש ואישה, בחרו לעלות לארץ ישראל. הגורמים לעלייה זו:

בשנת 1881 התרחשו בדרום רוסיה פרעות קשות נגד היהודים נמשכו כ-3 שנים. פרעות אלה מכונות "סופות בנגב". הפרעות נעשו מצד השלטון הרוסי. מתוך כך יהודים רבים היגרו מרוסיה. חלק גדול היגר לארץ מתוך רצון למצוא פתרון לאומי ולא רגעי. כמו כן הוקמה אגודת חובבי ציון אשר פעלו בגלוי למען עלייה לארץ. אגודה זו משכה אחריה רבים שהאמינו כי יש להתיישב בארץ ולהביא לידי תקומת ישראל במולדתו. אופי העולים: בעלי משפחות, רובם דתיים ושומרי מסורת. העולים השתקעו בישובים עירוניים כגון יפו וחיפה וכן הקימו מושבות חקלאיות חדשות בכל רחבי הארץ.

העלייה הראשונה:

שאלות:

1. מהו אופיים הדתי של המשפחות שהיגרו לארץ ישראל בעלייה הראשונה?
2. מה גרם ליהודים לרצות לעלות לארץ ישראל? הוכיחו מתוך הקטע.
3. מה היה מקור הפרנסה של העולים לארץ?
4. מהם הגורמים לעלייה?
5. כתבו דף מתוך יומנו של אחד מן המהגרים. בדף זה התייחסו לתחושות של היהודי, הפחדים, התקוות. הקפידו על משלב לשוני גבוה, כתיבה מאורגנת, סימני פיסוק.

העלייה השנייה:

העלייה השנייה ("עליית הפועלים") הוא כינוי לגל ההגירה היהודי השני לארץ ישראל בעיקר ממזרח אירופה בין השנים 1904 ל-1914 שאז פרצה מלחמת העולם הראשונה ובעקבותיה פסקה ההגירה. 35 אלף עולים הגיעו, רובם מרוסיה. אנשי העלייה השנייה היו צעירים רווקים ורווקות בשנות העשרים לחייהם שעלו מתוך אידיאלים סוציאליסטים וציוניים (חלוציות ולאומיות) ומתוך מרד נעורים. קבוצת הצעירים חדורי הסוציאליזם והלאומיות היהודית היוו את הגרעין הקשה, אשר הוביל את ההתיישבות החלוצית בישראל מתוך נחישות דעתם ליישב את הארץ ולעבד את אדמתה כערך עליון. רוב בעולים הגיעו מפולין, ליטא, רומניה ורוסיה- כמו בעליה הראשונה, אך אופיים של העולים בעלייה השנייה היה שונה. הגורמים לעלייה:

פרעות קישינב- שהתחוללו ברוסיה ב1903 שפגעו ביהודים.
כשלון המהפכה שקיוו שתביא לחיי שוויון לכל אדם באשר הוא.

העלייה השנייה:

שאלות:

1. מהיכן הגיעו המהגרים בעלייה השנייה?
2. מהו טווח הגילאים של המהגרים?
3. מה הייתה הסיבה שהובילה את החלוצים להתיישב בארץ?
4. מהם הגורמים לעלייה?
5. ערכו השוואה בין העלייה הראשונה לעלייה השנייה. בחרו לפחות 3 נקודות השוואה.

העלייה השלישית:

העלייה השלישית – "עליית החלוצים" היא כינוי לגל ההגירה היהודי השלישי לארץ ישראל מאירופה ממניעים ציוניים בין השנים 1919 ל-1923 (מסיום מלחמת העולם הראשונה עד תחילת המשבר הכלכלי בארץ). העולים הם בעיקר צעירים חלוצים אידיאליסטיים אשר רוצים בתקומת המולדת. הגורמים לעליה:

כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים והצהרת בלפור שעוררה תקווה ופתחה פתח להרחבת ההתיישבות בארץ ישראל.

מלחמת העולם הראשונה הביאה לכך שהרבה עמים הקימו לעצמם מדינות. היהודים רואים זאת וגם הם רוצים מדינה משלהם ולכן מחליטים לעלות ארצה על מנת להקים להם מדינה. רוב העולים הם סטודנטים וצעירים שחדורים ברוח ציונית ולאומית ומוכנים להקמת מדינה משלהם. העולים מגיעים ארצה ומתחילים בסלילת כבישים ועובדים קשה על מנת לפתח את הארץ. העולים מאמינים בשוויון ומתוך כך מקימים קיבוצים

העלוייה השלישית:

שאלות:

1. "כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים והצהרת בלפור שעוררה תקווה ופתחה פתח להרחבת ההתיישבות בארץ ישראל"- חפשו במקורות שונים מידע על "הצהרת בלפור". סכמו את המידע
2. מה הקשר בין הצהרת בלפור לעלייה לארץ?
3. מה גרם ליהודים לעלות לארץ?
4. במה עסקו היהודים בארץ?
5. מהי הסיבה להקמת קיבוצים? במה שונה הקיבוץ מורות ההתיישבות האחרות?

העלייה הרביעית:

העלייה הרביעית - "עליית הפולנים" הוא כינוי לגל ההגירה היהודי הרביעי לארץ ישראל. העולים הגיעו מאירופה ומאסיה, ממניעים ציוניים בין השנים 1924 ל-1928. אנשי העלייה הרביעית, היו בעלי משפחות והיו שייכים למעמד הבינוני עירוני. בעקבות אופיים העירוני של העולים הארץ התפתחה העיקר בתחום ענף הבניין-נבנו בניינים והערים חיפה ירושלים ותל אביב התפתחו. הוקמה האוניברסיטה העברית בירושלים. הגורמים לעלייה זו: התגברות האנטישמיות במזרח אירופה. הממשלה הפולנית מטילה מיסים כבדים על היהודים.

העלוייה הרביעית:

שאלות:

1. מהם המניעים לעליית היהודים בעלייה הרביעית?
2. מהו הענף בו עבדו היהודים? מדוע בחרו דווקא בענף זה?
3. מהם הגורמים לעלייה הרביעית?
4. כתבו מכתב לראש ממשלת פולין ובו בקשה להפסקת הטלת המיסים על היהודים. במכתבכם התייחסו למוען, נמען, סיבת הפנייה. יש להקפיד על משלב לשוני גבוה וכללי כתיבה וארגון.

העלייה החמישית:

העלייה החמישית- "עליית הייקים" הוא כינוי לגל ההגירה היהודי החמישי לארץ ישראל. העולים הגיעו מאירופה ומאסיה, בין השנים 1929 ל-1939.

הגורמים לעלייה זו:

-הנאצים בגרמניה עולים לשלטון.

-הסכם בין הנאצים לסוכנות היהודית המאפשר ליהודים להגר מגרמניה. יהודים רבים משתמשים בהסכם זה וממש בורחים מגרמניה.

אופיים של העולים:

רבים מהעולים מגיעים מגרמניה. העולים הינם מאוד תרבותיים ומנומסים. הם מרבים לקרוא ומייחסים חשיבות להאזנה למוסיקה קלאסית. הם חיים ברמה גבוהה ואינם שומרי מסורת. העולים הם בעיקר בעלי משפחות בעלות הון פרטי. הללו בני המעמד הגבוה רובם בעלי מקצועות כגון רופאים, אדריכלים, מהנדסים, עורכי דין וכו'.

בעקבות העלייה הזו התפתחה הכלכלה בארץ.

העלייה החמישית:

שאלות:

1. מהם הגורמים לעלייה החמישית?
2. מה הקשר בין עליית הנאצים לשלטון ובין העלייה החמישית?
3. מה אופיים של העולים? (אופי דתי, רוחני, מקצועות עבודה)
4. "בעקבות העלייה הזו התפתחה הכלכלה בארץ" - מדוע לדעתכם?
5. ערכו השוואה בין חמשת העליות. כתבו לפחות 5 נקודות להשוואה.

זהו את העליות:

שמי הוא משה דובשוביץ, אני נולדתי ברוסיה.

אני כיום בן 47 יש לי 6 ילדים ברוך ה' ואני הייתי שוחט ברוסיה.

אני עליתי לארץ כי אני באמת מאמין בכל ליבי שלהו המקום הנכון בשביל היהודים. תמיד ידעתי שבסופו של דבר אגיע לארץ הקודש.

הפרעות הקשות בדרום רוסיה אם ירמו לי לחשוב פעמיים על שהותי ברוסיה אבל הנה בעל פתי של ה' יתברך אני כיום בארץ של היהודים.

1. באיזו עלייה מדובר?

2. כמה כיצד קבעתם באיזו עלייה מדובר?

זהו את העליות:

שמי הוא מרינה קליין.

אני כיום בת 22, רווקה, נולדתי בלוטא למשפחה חילונית.

הינני ארצה עם עוד קבוצה גדולה של חבר'ה שבאת מאחיינים שמדינת ישראל היא מדינת

היהודים.

הפרעות הקשות בקיימב ארמו אכולנו לעלות ארצה ולנסות שפה בארץ נוכל לחיות בשלווה ללא פרעות

כי לוחו מדינתנו.

1. באיזו אלייה מדובר?

2. כמה כיצד קבעתם באיזו אלייה מדובר?

זהו את העליות:

שמי הוא כדי נוימן.

האצתי ארצה מאירופה אחרי ששמעתי על הזהרת כלפור שממעותה שסם אנשים שהם לא יהודים חושבים שמאיע לנו ליהודים מדינה, בית משלנו!!

אני כיום רק בן 20 אבל אני מאמין בכל ליבי הצעיר שהארץ צריכה להיות רק של היהודים.אני אר בקיבוץ שהקמנו אני וכמה מחבריי הטובים.

בכל בוקר מתעורר אני בשעה 5 ופועל עם חבריי למען פיתוח הארץ על ידי סיוולת כבושים.

1. באיזו עלייה מדובר?

2. כמה כיצד קבלתם באיזו עלייה מדובר?

זהו את העליות:

שמי הוא שמה רולנבאום.

אני מ'א'ע מוורשה שבפולין.

בעקבות המשלה הנוראית של פולין שמנש לא אהבה יהודים עליתי אני ומשפחתי לארץ.

אני לא יכולתי לסבול את האווירה המפחידה וההרעשה שכל שנייה יכולים להרוס אותך ורק כי אתה

יהודי.

כיום אני יר בירושלים עם מנש לפני שבוש הוקמה האוניברסיטה העברית!!

1. באיזו עלייה מדובר?

2. כגבו כיצד קבעתם באיזו עלייה מדובר?

זהו את העליות:

שמי הוא בלה ינאי אני עובדת כאדריכלות ובעלי יעקב הינו כלכלן. אני נולדתי בארמניה אך כיום אני ארה בארל.

נחש לפני כמה חודשים בעלי ואני עלינו ארצה בעקבות השלטון הנאצי בארמניה. אטעמי, ארמניה ויהודים במיוחד בימים אלו, לא הולכים יחד!

1. באיזו אלייה מדובר?

2. כתבו כיצד קבעתם באיזו אלייה מדובר?